

schneiden, und die eine Hälfte der Vaterseite, die andere der Mutterseite zuzuwenden.¹

Ueberdem ist, eben je beweglicher und veränderlicher das Vermögen geworden, nach einem Menschenalter fast nicht mehr mit Sicherheit zu bestimmen, wie viel in einer Verlassenschaft als Erbgut, und wie viel als Errungenschaft zu erklären sei. Die Streitigkeiten darüber sind an sich höchst widerwärtig, die Familienruhe störend und verwickelt. Es ist daher besser dieselben statt zu veranlassen eher abzuschneiden. Das geschieht, sobald man jenem Unterschiede keine rechtlichen Wirkungen beilegt, denn nur um dieser Willen entsteht hier Familien- und Erbstreit. Man darf das um so eher, als jener Unterschied doch nicht für sich allein entscheidet, indem einerseits die unversehrte Erhaltung des ererbten Gutes doch auch grösstentheils von der individuellen freien Sorge und Sparsamkeit des Eigentümers abhängig ist, und anderseits die Rücksicht auf den Familienverband, und auf die natürlichen Erben nicht aufhört zu wirken, wenn der Erblasser nur errungenes Gut, nicht auch Erbgut besitzt.»²

Folyt. követk.

Teleszky István.

A keresked. jog egysége a magyar korona területén,

különös vonatkozással a ném. bir. ker. főtörvényszékre.

(Vége.)

A szavazás következő rendben történik: Először szavaz a decernens, vagy ha olyan rendeltetett, az előadó; egyebekben a szavazás sorrendje a szolgálati idő szerint határozatik meg, úgy, hogy a legifjabb ülnök legelőször szavaz. Az elnökök legutoljára szavaznak.

Az egyes országok perrendtartásai értelmében a felekkel közlendő ítéleti indokok kidolgozása, a mennyiben azok a tanács öszhatározata által már eleve meg nem állapítottak, a decernens vagy referens által; vagy ha ilyen nem szerepel vagy a tanácsból kivált, egy az elnök által a kidolgozással megbízott más ülnök által eszközöltetik. Ily esetekben az ítéleti indokok végleges megállapítása az ítélet hozatalában részt vett tagok öszhatározata által nem szükséges. A megállapítás inkább a nevezett tagok által kebelükből választandó háromtagu bizottság által is történhetik, melyben az elnöknek és az előadónak okvetlenül részt kell vennie; a harmadik bizottsági tag az elnök által neveztetik ki. Ha a tanács valamely tagja a bizottság által megállapított indokolás ellen felszólal, a megállapítás az ítélet hozatalában résztvett összes tagok határozata által fogatosítandó.

Az ítéletek fogalmazványai mindazon tagok által, kik azoknak hozatalában, az ítéleti indokok fogalmazványai azon tagok által irandók alá, kik azoknak megállapításában részt vettek. Minden ítéletben az annak hozatalában részt vett tagok névleg felsorolandók; ugyancsak szintén az ülés napja is kiteendő, melyen az ítélet hozat-

tott. Az ítéletek egyéb tartalmára nézve az egyes esetekben mérvadó perrendtartások jönnek tekintetbe.

Ha oly jogorvoslat fölött kell itélni, mely magának a kereskedelmi főtörvényszéknek valamely ítélete ellen van irányozva, azon tagok, kik az előbbi ítélet hozatalánál mint előadók vagy társelőadók szerepeltek, az újabb ítélet hozatalában való részvételtől kizárva ugyan nincsenek, előadók- vagy társelőadóknak azonban nem nevezhetők ki.

Az ítéletek kiadmányozása a «német birodalom nevében» történik.

A bir. keresk. főtörvényszéknél az *ügyvédség gyakorlata*ra, különösen a jogorvoslatok felszerelésére vonatkozó cselekmények teljesítésére, valamint a törvényszék székhelyén való letelepedésre, fel van jogositva minden a német birodalom valamely államában vagy Elsass-Lotharingiában állandó gyakorlatra bocsátott ügyvéd. A fegyelmi hatóságot ezen ügyvédek fölött a birói keresk. főtörvényszék gyakorolja az 1873. évi márczius 29-ki bir. törvény alapján. E törvény értelmében joga van az ügyvédtől a gyakorlat jogát elvonni, azonban csakis a bir. keresk. főtörvényszék előtti gyakorlatot. A fegyelmi eljárás az egyes országok törvényei szerint határozatik meg.

Kézbcsítések átvételére a felek által egy a bir. kereskedelmi főtörvényszék székhelyén lakó meghatalmazott rendelő. Ha a felek ezt tenni elmulasztják, a kézbesítés posta útján ajánlott levél által történik.

A törvényszéki év december 1-jével kezdődik és november 30-kával végződik. Az általános törvényszünet két hónapon át július 1-től szeptember 1-ig tart. Ezen idő alatt is azonban oly ügyekre való tekintetből, melyek egyes országok eljárása szerint a törvényszünet alatt is elintézendők, a törvényszék két tagja a törvényszék székhelyén vagy oly közelében köteles tartózkodni, hogy egybehívás esetére 48 óra alatt ülés tartathassék. A nyári szünetidőn kívül az elnök csak legfeljebb 8 napra, a törvényszék más tagja, legfeljebb 24 órára távozhatik el szabadság nélkül. Szabadság-idő az elnökre nézve a birodalmi cancellár, a többi tagra nézve az elnök által adatik. Egy hónapnál hosszabb szabadság azonban szintén csak a birodalmi cancellár által engedélyezhető.

A *törvényszék költségei* a birodalmi pénztárból fedeztetnek s a törvényszék összes tagjai és hivatalnokai mint birodalmi tisztviselők huzzák fizetéseiket. Hasonlag a törvényszék bevételei szintén a birodalmi pénztárba folynak. Az eljárási illetékek kiszámítása, valamint az ügyvédek munkadíjainak megállapítása azon ország törvényei szerint történik, melyből az ügy felterjesztetett, még pedig azonképen, a mint ezen kivetés fogatosítottatnék, ha az ügy az illető ország legfőbb törvényszéke elé került volna. Bélyeg a bir. keresk. főtörvényszéknél nem jön alkalmazásba, a bélyegilleték részben fizetendő le egyéb eljárási illetékekkel együtt a törvényszék pénztáránál.

A törvényszék *költségvetése* évenként átlag 450,000 bir. mark (225,000 forint arany) kiadást és 50,000 mark

¹ L. i. m. II. kiadás, 4. kötet, 35. és 36. l.

² L. u. o. 125. l.

bevételt tüntet fel; a kiadásokba azonban a törvényszéki épület használati ára beleszámítva nincs. A kiadások legnagyobb részét a személyes illetmények képezik. A törvényszéki tagok fizetései aránylag igen jelentékenyek; így az elnökök fizetése átlag 6,000 tallér (18,000 mark), a törvényszéki elnök azonkívül pótlékot huz. Az ülnökök fizetése 4,000 tallér (12,000 mark), az államügyész-é 3,000 tallér, a titkároké 2,000 tallér. A dologi kiadások közt nagy szerepet játszik a törvényszék könyvtára, mely kereskedelmi és egyéb jogi munkákban, folyóiratokban, gyűjteményekben ritka gazdagságu, s melynek folytonos gyarapítása és kiegészítése anyagi korlátoknak alávetve nincs.

A törvényszék köteles lévén *ügyforgalmáról* évenként a birodalmi cancellárnak jelentést tenni, a legutóbb közzétett jelentésből kiemeljük a következő adatokat: 1873. december 1-től 1874. november végéig beérkezett összesen 1,363 új ítéleti ügy és 97 felszólamlás (Beschwerden). Hátralékban volt 1873. végén 129 ítéleti ügy. Az ítéleti ügyek összegéből — 1,492 — kivált visszautasítás, visszavonás vagy illetéktelenség folytán 45, feldolgozásra maradt e szerint 1,447 ügydarab. Az említett 1,363 új ítéleti ügy közül esik: Poroszországra 673, Bajorországra 110, Szászországra 281, Württembergre 4, Badenre 19, Hessenre 56, Mecklenburg-Schwerinre 37, Szász-Weimarra 7, Mecklenburg-Strelitzre 10, Oldenburgra 9, Braunschweigra 20, Szász-Meiningenre 14, Szász-Altenburgra 4, Szász-Coburg-Gothára 5, Anhaltira 3, Schwarzburg-Rudolfstadtra 2, Schwarzburg-Sondershausenre 3, Idősb águ Reuss-ra 4, Ifjabb águ Reuss-ra 6, Lippére 2, Lübeckre 6, Brémára 15, Hamburgra 36, Elsass-Lotharingiára 34, a consuláris bíróságokra 3. — A feldolgozandó 1,447 ítéleti ügyből elintéztetett 1,275, hátralékban maradt 172. A felszólamlási ügyek egynek kivételével mind elintéztettek. — A hozott határozat között volt 408 módosító és 867 helybenhagyó. A 96 felszólamlás közül indokoltnak találtatott 30. — 1874. december 1-től 1875. május végéig beérkezett összesen 695 új ítéleti ügy. Ugyanazon idő alatt beérkezett 1871-ben 362, 1872-ben 442, 1873-ban 578, 1874-ben 664 ügy. Az ügydarabok száma e szerint folytonosan emelkedik.

Végre még néhány adat a törvényszék személyzetére vonatkozólag: A törvényszék elnöke Dr. PAPE EDE a ki mint Poroszország képviselője a nürnbergi és hamburgi tanácskozmányban és a tengerjogi rész előadója, nagy érdemeket szerzett a kereskedelmi törvény létrehozása, valamint később a bir. keresk. főtörvényszék megalkotása és szervezése körül. Alelnökök: Dr. DRECHSLER és HOCHER. A törvényszék többi tagjai közül említésre méltók különösen irodalmi munkásságuknál fogva: HAHN FRIGYES jenai tanár s a nürnbergi tanácskozmány tagja, Dr. RÖMER volt tübingai tanár, PUCHELT és WIENER. A törvényszék egyik volt disze GOLDSCHMIDT 1875. július 1-je óta a berlini egyetem tanáraként működik.

A törvényszék tagjai az általuk hozott döntvényeket ki szokták adni ezen czim alatt: «Entscheidungen des Reichs-Ober-Handels-Gerichts; herausgegeben von den

Räthen des Gerichtshofes.» Eddig megjelent összesen 18 kötet. A váltójogi döntvények legújabbán külön is adatnak ki ezen czim alatt: «Sammlung wechselrechtlicher Entscheidungen des Reichs-Ober-Handels-Gerichts»; eddig megjelent egy kötet. A törvényszék döntvényei oly tekintélyben állanak, hogy azokra hivatkozás Németország határain túl is gyakran történik. Különös fontossággal bírnak azok reánk nézve azon rokonságnál fogva, mely a magyar és a német kereskedelmi és váltójog között létezik. Felismertetett ez különösen a magyar kereskedelmi törvény megalkotója: APÁTHY részéről, kinek nagybecsű «Kereskedelmi joga» nem keveset nyer azáltal, hogy a német bir. keresk. főtörvényszék döntvényei mindenütt tekintetbe vétetnek.

Hogy a törvényszék tagjai személyesen is mily tekintélyben részesülnek, mutatja azon körülmény, hogy a lipcsei egyetem 1872. január 1-jén a törvényszék mindazon tagjainak, kik jogtudorok nem voltak, a tudorságot honoris causa adományozta.

Dr. Nagy Ferencz.

A büntetőjogi elévülésről, tekintettel az új magyar fenyítőtörvényjavaslatra.

IV.

Szerencsésen tuestünk azon fontos kérdésen, mi az elévülés? most az a kérdés, mik a fenyítőjogi elévülés okai? Mindenekelőtt azonban ki kell fejtenünk azt, mi a fenyítő elévülés tárgya? Az összes törvényhozások eddig a fenyítő elévülés tárgyairól csakis a büntetéseket s büntetéseket ismerik el s egy eddig a fenyítő elévülés tárgyai gyanánt csakis ezek tekinthetők. Magától értetődik azonban, hogy a fenyítő s polgári elévülés észélyes szabályozása után a fenyítőjogi elévülés magában foglalandja a büntett összes következménye — s így a kártérítési kötelezettség — megszűnését is. Ez annál is inkább tekintendő elmaradhatlannak, mert a fenyítőjogi elévülés nemcsak azt mondja ki, hogy ime mind a büntett, mind büntetése megszűnt, hanem egyszersmind azon fictiót is teremti, hogy az állam a bűnös egyénisége irányában is elégtételt szerzett: mi nélkül a fenyítő elévülés czélját vesztené — valamint a kegyelmezés is célvesztett — ha a kegyelmet nyert felett még újabb, habár — polgári uton — inquisitio tartatnék, mely az anyagi kárkérdés eldönthetése miatt őt bűnös- vagy nembűnösnek nyilvánítaná s így őt erkölcsi értelemben megsemmisítené. Hiszen minden büntetésnél BENTHAM előtt és óta azt követeli a jogtudomány: hogy legyen jóvátehető; vajjon azonban mily jóvátétel az, hol az emberen a megkegyelmezés vagy a fenyítő elévülés dacára az erkölcsi, a becsületbeli büntetés, a gazembernekdeklarálás szegényfoltja csügg? Igaz ugyan, hogy a polgári s fenyítő elévülés illetén értelemben óhajtott szabályozása a gyakorlatban még sehol sem történt meg, de a theoria azt mit üdvösnek tart, tartozik egyszersmind fejtegetéseibe belevonni.

A tényállás szerint azonban eddig a fenyítőjogi elévülésnek csak két tárgyát, illetőleg a tárgyak különfélesége szerint, nemét ismerjük és pedig a büntettek s a büntetések elévülését. BORNER ugyan a német birodalmi fenyítő törvény nyomán a bűnvádi panasz elévülését is sorolja fel, azonban ez nézetem szerint csakis büntett-elévülés, mert lényegére s következményeire nézve tökéletesen meg-egyezz ezzel.

Áttérhetünk most tehát a kérdésre, mi okozza a fenyítő elévülést:

Mind a büntettek, mind a büntetések elévülésének közös oka: az idő lefolyása, illetőleg bizonyos időpont beállása. Ez idő csak meghatározott, kiszabott idő lehet, melyen belül vagy túl, nincs helye semmi rabulistikus értelmezésnek. Gyermekes dolognak látszanék e helyen arról beszélni, miért és mi okból van az időnek azon hatása, hogy a legnagyobb gazságokat elmossa, hogy fátyolt